

Borsa Miklós

A Dalszínháztól az Operaházig

Az Operaház épületének története
1870–1884–2014

A szerző személyes emlékezése három olyan, az Operaházhoz köthető évfordulót tart számon 2014-ben, amelyek motiválták e könyv megírására és kiadására. Az első, hogy Ybl Miklós születésének 200 éves évfordulóját ünnepeljük idén, a másik az, hogy az Operaházat éppen 130 éve nyitották meg. A harmadik a szerző személyéhez kötődik: 50 évvel ezelőtt lett a ház főmérnöke, majd műszaki igazgatója.

A könyv a korábbi, 1984-ben a Műszaki Könyvkiadó által megjelentetett és azóta már beszerezhetetlen Borsa Miklós–Tolnay Pál: *Az ismeretlen Operaház* című könyv kibővített változata. A korábbi könyv még nem tartalmazhatta az Operaház rekonstrukcióját, amely éppen a megjelenés évében még folyamatban volt. Az akkori nyomdatechnika csak fekete-fehér fotókat reprodukált, ezért mindenképpen indokolt volt egy tartalmasabb és nívósabb könyv kiadása, amely napjainkig kíséri figyelemmel az épület történetét.

A könyv az Operaház építésének történetével kezdődik, és kitér a villanyáram bevezetésének fázisaira, a Medgyaszay-féle átépítésre, a II. világháború okozta károk helyreállítására. Majd részletesen ismerteti az épületet, a gazdag belsőépí-

tészetit és képzőművészeti értékeit. Megtudhatjuk, milyen kisebb tüzesetek fordultak elő az épületben.

Az Opera építéskor zajló színház-építészeti és színháztechnikai korszakváltásnak köszönhetően létesült az Asphaleia vízhidraulikus színpadgépezet. Ybl és az építetők bátorságát dicséri, hogy a világon az első acél-szerkezetű színpadi mechanizmust meg merték valósítani. Döntésüket igazolta az 1980-ig működő színpadgépezet. Az operaházi Asphaleia-rendszer világszenzáció volt, a könyvben működéséről részletes leírást kapunk. Nagy kár, hogy a rekonstrukció során kibontott muzeális értékű berendezésből semmit sem mentettek meg, még a működő modell létrehozására irányuló kísérletek is meddők maradtak. Ma már kevesen vannak, akik egyáltalán láthatták a hidraulikus gépezet működését. Szerencsére a rendkívül sok szellemes műszaki megoldással működő rendszerről sok színes fotó készült,

műszaki dokumentálása megérdemelne egy külön könyvet.)

Az 1981 és 1984 között végrehajtott rekonstrukcióval részletesen foglalkozik a szerző. Nyomon kíséri az azóta eltelt évek műszaki eseményeit, amelyek alakították az Operaház épületét, fejlesztették színháztechnikáját.

A színháztechnika iránt érdeklődők, azzal foglalkozók számára alapműként ajánlható könyvet az adatokról készített részletes függelék, irodalomjegyzék és név- és tárgymutató egészíti ki. Az A4 formátumú, 191 oldal terjedelmű könyv 178 – zömében színes – képet, ábrát tartalmaz. ISBN: 978-963-08-9547-7. A könyv a szerző magánkiadásában jelent meg Budapesten.

A szép kiállítású könyv az Operaház Shop-jában 4200 Ft áron szerezhető be. Az MSZTSz titkárságán (1138 Bp. Madarász Viktor u. 43.), ill. a honlapon is megrendelhető. A Szövetség tagjai számára 3675 Ft kedvezményes áron kapható.

-szji-

amelyek egy része megtalálható a könyvben. (Az Asphaleia-színpadgépezet részletes

Helyreigazítás

A SZÍNPAD 2004/2. számának 32. oldalán mutattuk be a Szövetség új vezetőségét. Az Etikai Bizottság tagjai között szerepel *Szolga István*, aki a Szabad Tér Színház Nonprofit Kft. műszaki igazgatója, és nem műszaki vezetője. Az érintettől elnézést kérünk.

STAGE Technology for Performing Arts

Hungarian Society for Theatre Technology

4 WHOSE SOCIETY IS IT ANYWAY? (by Iván Szabó-Jilek)**Reconstruction of Pest Redout****5 CHAMBER THEATRE**

The Chamber Theatre, now completed, can host small performances, chamber music concerts and professional film shows.

5 PLANNED STAGE TECHNOLOGY (by Lóriné Strack)**7 STAGE MACHINERY IN THE CHAMBER THEATRE** (by Sándor Veres)**10 STAGE LIGHTING IN THE CHAMBER THEATRE** (by Attila Jerzsa)**Castle Bazaar****11 MULTIPURPOSE HALL IN THE RECONSTRUCTED CASTLE BAZAAR**

(by Gábor Fúzy)

Reconstruction of the Castle Bazaar has been finished; even the multipurpose hall was accomplished by late August. In the larger part of this event venue, caved in the hill, the Hungarian National Dance Theatre will organize performances.

We Present**15 ACTOR CREATES SPACE** (by Eszter Götz)

Interview with director and actor Tamás Fodor who obtained the Life-work Award of the Hungarian Theatre Critics' Society in 2014.

Theatre Architecture**18 FUTURE OF THEATRE SPACES** (by Karin Winkelsesser – BTR)

Report on the 4th ITEAC Conference, London, 8–10 June 2014

Congratulations**21 SCENERY DESIGNER JULI BALÁZS** (by Imre Kárpáti)

From the productions of the theatrical season 2013/14, Gogol's Revizor was recognized with the "Best Scenery" Award by the Hungarian Theatre Critics' Association. The designer of the performance was Juli Balázs.

24 LILI IZSÁK AND ESZTER KÁLMÁN (by Imre Kárpáti)

The "Best Costume" Award of the Theatre Critics was conferred on Schiller's Mary Stuart staged by the Örkény Theatre. A talk with the designers of costumes and scenery of the production.

Exhibitions**26 TECHNOLOGY BEHIND THE SCENERY – YBL'S OPERA HOUSE**

(by Imre Kárpáti)

Stage & Costume Design**27 TEXTILE FLOATING** (by Gábor Mikita)

How a costume gets a more specific role on the stage.

Theatre operation**29 RECONSTRUCTIONS FROM CELLAR TO ROOF** (by Gábor Mikita)

Interview with the operative manager of the National Theatre in Miskolc, Zsolt Karuczka.

Puppet Theatre**31 „MIRACLE” – EXHIBITION IN MEMORIAM ISTVÁN KOÓS**

(by Iván Szabó-Jilek)

Budapest Puppet Theatre remembers the prodigious puppet and scenery designer.

Prague Quadrennial**33 SCENERY AND SPACE DESIGN IN PERFORMING ARTS TO BE**

PRESENTED ON THE PQ 2015 (by Sylvia Huszár)

News from Abroad**35 PASQUALE "PAKY" QUADRI PASSED AWAY; GERRIETS AUSTRIA CEE GMBH****PLASA 2014, London****36 SUBJECTIVE IMPRESSIONS FROM THIS YEAR'S PLASA** (by Péter Tatarek)**Theatre Sound Technology****38 RENEWED SOUND SYSTEM OF THE JÓZSEF ATTILA THEATRE**

AND NATIONAL THEATRE IN SZEGED (by István Bogár)

Technological Innovation**41 NEW ETALONS IN ROYAL CATEGORY** (by Attila Jerzsa)**42 MERLIN, THE SMART MONSTER** (by Péter Tatarek)**43 NEW HIGH-SPEED, MOBILE AERIAL RIGGING GEAR FOR USE IN THEATRE** (by Norbert Horváth)**Scenery History****44 FROM FOIL MIRROR TO LED WALL** (by Béla Götz)

Subjective scenery history from the Seventies – Part I

Theatre Management**49 BUSINESS AND ARTS** (by Dr. Sándor Venczel)

Market economy is also growing in Hungarian theatre life.

Stage technological relics**51 WOOD AND CANVAS (AND RABBIT GLUE) IN THE MODERN WORLD** (BTR)

International conference in Antwerp on baroque stage machineries still available in Europe.

Conferences on Theater Technology**53 HOW TO ORGANIZE A PROFESSIONAL MEETING?** (by Iván Szabó-Jilek)

Reviewing the beginnings in Hungary and foreign traditions including the German 57th Stage Technology Conference in Germany, serving as an example still.

Book Review**57 MIKLÓS BORSA: FROM MUSIC HALL TO OPERA HOUSE** (by Iván Szabó-Jilek)

History of the building of the Opera House 1870–1884–2014

HIRDETŐINK

Art Light & Sound Kft.	26. o.
Beár Bt.	56. o.
Bosch Rexroth Kft.	2. o.
Chromasound Kft.	32. o.
Chromasound Kft.	42. o.
Colossal Kft.	60. o.
Elimex Kft.	41. o.
Gépbér Kft.	14. o.

Gerriets Austria CEE GmbH.	28. o.
INTERTON Kft.	59. o.
Lisy-Project Kft.	59. o.
Logen Kft.	23. o.
Luminis Kft.	43. o.
Pelyhe & Társa Kft.	43. o.
Robe sztori.	40. o.
Színpad- és Emelőgéptechnika Kft.	9. o.

QSC

TouchMix™

ÉrintőLEG.

QSC
qsc.hu

© 2014 QSC Audio Products, LLC. All rights reserved. QSC and the QSC logo are registered trademarks in the US Patent and Trademark Office and other countries.

NEXO PS A RÉGI - ÚJ ETALON!

4 PS család tagja, hangszórók: PS8 LS400 (szék), PS15 L/R LS600 (szék), PS15 L/R LS18 (szék), kontrollerek: PS8TD, PS10TD, PS15TD, NX4MP4x1, NX4MP4x4

LISYS-PROJECT Kft. - 1151 Budapest, Mogyorósi útja 12-14., T: 1-307 6208; F: 1-307 6275 www.lisys-project.hu - mail@lisys-project.hu

BMFL™

GAME CHANGER

ROBE®